

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ
УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
ЧОРНОБИЛЯ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ЦИВІЛЬНОГО
ЗАХИСТУ УКРАЇНИ**

Факультет цивільного захисту
Кафедра управління у сфері цивільного захисту

Білека А. А.

ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО

Методичні вказівки до виконання контрольної роботи
для підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої
освіти в галузі знань 08 «Право»
спеціальність 081 «Право»

Черкаси – 2024

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри управління у сфері цивільного захисту Черкаського інституту пожежної безпеки імені Героїв Чорнобиля НУЦЗУ (протокол № 1 від 23 серпня 2023 р.)

Білека А. А.

Екологічне право: [методичні вказівки до виконання контрольної роботи для підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 08 «Право» спеціальність 081 «Право»] / А.А. Білека / Черкаси: ЧПБ імені Героїв Чорнобиля, 2024. 37 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧАМИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Екологічне право» є засвоєння знань з найбільш важливих положень екологічного права та законодавства, яке регламентує охорону навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, а також вироблення навичок із застосування положень національного законодавства для вирішення ситуацій, що виникають у практичній діяльності в цій сфері.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Екологічне право» є:

формування у здобувачів вміння аналізу, узагальнення та застосування норм екологічного права та законодавства, яке регулює відносини з охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки;

створення умов для належного розуміння здобувачами термінології, яка застосовується у екологічному праві;

формування вміння складання та оформлення документів, передбачених екологічним правом та законодавством;

сприяння інтенсифікації творчих зусиль здобувачів, розвитку їх пізнавальної діяльності, актуалізації знань;

формування у здобувачів правосвідомості, правової культури, моральних та інші якостей.

Вивчення навчальної дисципліни «Екологічне право» базується на знанні здобувачами основ цивільного права, адміністративного та конституційного права.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувачі повинні:

знати: предмет, метод, систему, функції, принципи, джерела екологічного права, особливості права власності на природні об'єкти, порядок її виникнення, зміни та припинення; характеристику права природокористування, його сутність та змістовне наповнення; систему органів екологічного управління, їх повноваження, порядок здійснення ними своїх функцій; екологічні права громадян та їх об'єднань, порядок їх реалізації; поняття екологічних правопорушень, їх види та класифікацію, особливості відшкодування збитків завданих порушенням екологічного законодавства; правовий режим охорони та використання природних об'єктів; правові засади міжнародного співробітництва в галузі охорони довкілля.;

вміти: аналізувати, узагальнювати та застосовувати норми екологічного законодавства; розуміти термінологію, яка застосовується у екологічному праві; складати та оформлювати документи, передбачені екологічним законодавством; творчо підходити до розв'язання задач з екологічного права.

Відповідно до навчального плану здобувачі повинні виконати письмово

контрольну роботу з навчальної дисципліни «Екологічне право».

Терміни виконання контрольної роботи визначені графіком виконання контрольних робіт.

Перед виконанням контрольної роботи необхідно ознайомитись з методичними вказівками, питаннями контрольної роботи, рекомендованою літературою, вивчити їх згідно рекомендацій, які були отримані під час настановних зборів.

У контрольній роботі здобувач повинен продемонструвати знання вивчених питань, вміння виділяти головне, робити висновки. Відповіді на питання мають бути обґрунтованими та містити посилання на використані джерела.

Обсяг роботи – 10-15 сторінок друкованого тексту (розмір шрифту 14, формат А 4).

Контрольна робота має бути виконана **за своїм варіантом, який визначається за останньою цифрою залікової книжки.** Викладач має право видати здобувачеві індивідуальний варіант завдання для виконання контрольної роботи.

На титульній сторінці необхідно вказати прізвище, ім'я та ім'я по батькові здобувача, курс, групу, номер залікової книжки (шифр) (зразок оформлення титульної сторінки контрольної роботи наведено у ДОДАТКУ А).

Контрольна робота, виконана не за своїм варіантом, якщо виконання контрольної роботи за індивідуальним завданням не було погоджено з викладачем, а також не повною мірою розкриває питання чи є результатом механічного переписування тексту підручника або нормативно-правового акту, не зараховується і з рецензією повертається здобувачу для повторного виконання.

На титульній сторінці нової контрольної роботи слід зробити помітку «Повторно» і направити в разі з першою роботою і рецензією на перевірку.

Виконана і зарахована контрольна робота є умовою допуску до складання іспиту.

ВАРІАНТ 1

1. Теоретична складова: Сталий розвиток як мета національної політики України та його екологічна складова.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Керівництво деревообробного підприємства ВАТ “Тиса”, яке займається хімічною переробкою деревини, виробництвом деревостружкових і деревоволокнистих плит та інше з використанням синтетичних смол, консервування деревини просочуванням прийняло рішення про реконструкцію двох промислових майданчиків. Передбачалось, що після їх реконструкції буде встановлено нове обладнання і на них будуть застосовуватись нові іноземні технології, що дозволить значно підвищити промислову потужність підприємства і покращить екологічні показники діяльності підприємства.

Для реалізації своїх планів підприємством було укладено угоду із будівельною компанією ТОВ “Інтербуд” на перебудову виробничих приміщень, проведення їх ремонтних робіт. На складські приміщення ВАТ “Тиси” вже було поставлено закуплене імпортне обладнання для хімічної переробки деревини аналогів якого в Україні ще не було, і, в частково відремонтованих приміщеннях, почався його монтаж.

Інспектор територіальної екологічної інспекції управління екології та природних ресурсів Авдеєв під час перевірки встановивши факт будівництва і монтажу нового обладнання склав протокол про адміністративне порушення по ст. 79-1 КпАП у відношенні директора ВАТ “Тиси” Петрова за недодержання екологічних вимог під час проектування, розміщення, будівництва, реконструкції та прийняття в експлуатацію об'єктів або споруд. Петров оскаржив це рішення, аргументувавши свою позицію тим, що подібне обладнання є найбільш сучасним в світі, воно сертифіковане в Європейському союзі і відповідає по своїм екологічним показникам європейським вимогам, які є більш суворим аніж національні.

Визначить коло правовідносин, дайте правовий аналіз ситуації, що склалася, дайте правову оцінку діям інспектора Авдеєва.

Задача 2

Громадяни, що проживають у м. Стаханов, Луганської області знайшли родовище кам'яного вугілля на дільниці, що розташоване поблизу

спеціалізованого гірничодобувного підприємства та почали самостійно добувати ручним способом вказані корисні копалини.

Керівник спеціалізованого підприємства звернувся до районного відділу УМВС України в Луганській області з проханням надати допомогу у вирішенні питання про самовільну розробку ділянки надр.

Прибувши на місце самовільної розробки дільничні інспектори вилучили засоби незаконного добування, вантажний автомобіль КАМАЗ 5310 та особистий автотранспорт осіб, що вели самовільну розробку. Крім того, інспектори склали протокол про адміністративне правопорушення.

Чи правомірні дії дільничних інспекторів? Якими повинні бути наступні дії працівників поліції? Вирішіть справу по суті.

Задача 3

Укладаючи договір оренди власник земельної ділянки гр. Захарченко наполягав на підписанні лише одного екземпляру договору котрий буде передано до сільської ради з метою недопущення розголошення умов на яких передавалася земельна ділянка, фальсифікації даних та використання його підпису сторонніми особами. Він також відмовився передати на зберігання до сільради оригінал державного акту про право власності на земельну ділянку.

У зв'язку з вищенаведеним, голова сільради відмовився ставити на єдиному екземплярі договору печатку та наполягав на обов'язковому нотаріальному посвідченні договору оренди. На що орендодавець гр. Захарченко вказав, що для укладення договору достатньо підпису осіб, що його укладають.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Дайте правову характеристику дій кожної із сторін. Складіть алгоритм дій при укладенні договору оренди земельної ділянки.

ВАРІАНТ 2

1. Теоретична складова: Умовні і безумовні підстави зміни та припинення права власності на природні об'єкти.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Гр-ка Безверха, отримавши на праві оренди земельну ділянку, передала її частину своїй рідній сестрі Нечипорук по договору суборенди. Між собою вони погодились розраховуватися виробленою сільськогосподарською продукцією та допомагати одна одній в обробці земельної ділянки.

В подальшому гр-ка Безверха розірвала договір оренди, а Нечипорук продовжувала використовувати земельну ділянку, своєчасно розраховуючись із орендодавцем.

Визначте коло суспільних відносин; вирішіть справу по суті. Розкрийте особливості та порядок внесення орендної плати. Який порядок укладення договору суборенди.

Задача 2

Споруджуючи водозабірну свердловину на землях сільськогосподарського кооперативу, було знайдено запаси підземних вод, що мають цілющі властивості. Голова кооперативу видав розпорядження на буріння у цьому водоносному горизонті двох свердловин. Таким чином, господарство організувало добування мінеральної води на свій консервний завод, котрий використовував її в технічних цілях.

Інспектор Державного комітету України по водному господарству заборонив кооперативу використання мінеральної води для технічних цілей та видав припис про тампонаж свердловин за рахунок кооперативу. З приводу цього рішення, голова кооперативу звернувся до господарського суду, вважаючи, що господарство, як власник земельної ділянки може використовувати й підземні води, котрі знаходяться на території кооперативу, що на його думку впливає із змісту земельного законодавства та законодавства про надра.

Вирішіть справу по суті. Розмежуйте відносини із землекористування, водокористування та надрокористування відповідно до умов задачі.

Задача 3

У місті Е. на підприємстві „Хлорхімсинтез” сталася аварія, в наслідок якої в навколишнє середовище потрапила невстановлена кількість хлору. Від

чого на території підприємства загинув сторож та два робітника одного з цехів отримали сильне хімічне отруєння. В наслідок невмілих дій персоналу по ліквідації аварії стався повторний викид хлору, що призвело до отруєння ще двох працівників підприємства та завдання шкоди прилеглому до підприємства лісового масиву. Ймовірність повторення викидів хлору залишилася не ліквідованою.

В таких обставинах голова обласної державної адміністрації приймає рішення про оголошення території міста Е. зоною надзвичайної екологічної ситуації, яке затверджує обласна Рада. Крім того, на підставі ст. 12 Закону України „Про зону надзвичайної екологічної ситуації”, з погодженням з обласним управлінням охорони навколишнього природного середовища було прийнято рішення про тимчасове припинення функціонування на даній території підприємств, у виробничому циклі яких використовується хлор до проведення екологічної експертизи на відповідність обладнання всі законодавчим вимогам екологічної безпеки.

На підставі цього рішення було зупинено діяльність підприємства целюлозно-паперовий комбінат „ЕнскПапір”. Директор комбінату Іваненко не зупинив функціонування підприємства, посиляючись на незаконність таких вимог і те, що його підприємство виконує всі законодавчі приписи екологічної безпеки. За невиконання рішення інспектор територіальної екологічної інспекції Громко склав протокол про адміністративне правопорушення передбачене ст. 188-16 КУпАП у відношенні Іваненка. Одночасно інспектор Громко звернувся до Начальника Енського ВП про забезпечення правопорядку при зупинці підприємства, через небажання керівництва комбінату виконувати рішення голови облдержадміністрації.

Дайте юридичну оцінку ситуації та правомірності дій кожної особи, що фігурує в даній ситуації. Розгляньте порядок оголошення та режим зон надзвичайної екологічної ситуації.

ВАРІАНТ 3

1. Теоретична складова: Правове регулювання оренди природних об'єктів.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Гр-ни Винниченко та Ковальчук домовились укласти договір міни земельної ділянки. Попередньо домовившись про договірну вартість земельної ділянки в 3000 та 2500 доларів США відповідно. Визнаючи, що вартість земельних ділянок не однакова Мельник, який отримує земельну ділянку більшої вартості, запропонував компенсувати Винниченку різницю шляхом надання допомоги в зборі майбутнього врожаю.

Громадянка Гречко довідавшись, що земельна ділянка Винниченка оцінена в 3000 доларів США, запропонувала йому обмінятися на трактор Т-150 із навісним обладнанням. Але Винниченко відмовився від пропозиції аргументуючи, це тим, що земельна ділянка повинна обмінюватися тільки на земельну ділянку.

Після нотаріального посвідчення договору Винниченко та Ковальчук приступили до експлуатації земельних ділянок.

Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Дайте правове обґрунтування позицій всіх згаданих осіб. Складіть алгоритм дій при укладенні договору міни земельної ділянки.

Задача 2

Гр. Сергєєв проживав у приватному будинку, що належав його батьку. Після смерті батька він дізнався, що відповідно до заповіту спадкоємцем земельної ділянки і будинку являється територіальна громада. Батько передав присадибну ділянку для суспільних потреб міста.

Розгнівавшись Сергєєв виготовив розчин аміачної селітри, який розлив по території присадибної ділянки. Внаслідок порушення концентрації добрив в розчині було повністю втрачено родючість ґрунту.

По даному факту було проведено перевірку міжрайонною природоохоронною прокуратурою.

Вирішіть справу по суті.

Задача 3

Гр. Шовкун вночі на початку травня відрізав корені та гілки дерев і кущів, що проникали із сусідньої земельної ділянки гр. Бугая. В результаті

цих дій було знищено 3 плодових дерева.

Гр. Бугай повідомив дільничному інспектору Марченко, що його батьки домовилися з батьками Шовкуна про сумісне використання цих дерев.

Вирішіть справу по суті.

ВАРІАНТ 4

1. Теоретична складова: Юридичне значення встановлення пріоритетів використання окремих природних об'єктів та засоби їх правового забезпечення

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Представники релігійної організації, зареєстрованої у встановленому порядку, звернулись до Прокуратури із скаргою на те, що їм відмовили у можливості взяти участь у земельних торгах. Вони вказали, що їх організація є юридичною особою, вони були готові сплатити передбачені законом реєстраційний та гарантійний внески для участі у торгах, але їм на їх думку безпідставно відмовили. Разом з тим, відповідно до ст.17 Закону України „Про свободу совісті та релігійні організації”: „Релігійні організації мають переважне право на передачу їм культових будівель із земельною ділянкою, необхідною для обслуговування цих будівель. Користування землею релігійні організації здійснюють у порядку, встановленому Земельним кодексом України та іншими законодавчими актами України”. Зважаючи на вказане представники релігійної організації вимагали визнати земельні торги, що відбулись недійсними та провести повторні земельні торги, де зможе взяти участь їх організація.

Проаналізуйте ситуацію, що склалась. Розкрийте порядок продажу земельних ділянок на конкурентних засадах. Вкажіть особливості права власності на земельні ділянки та права землекористування релігійних організацій.

Задача 2

Громадянин Лук'янов приїхав на свою дачну ділянку і побачив, що верхній родючий шар ґрунту на земельній ділянці знято. Він звернувся до дільничного інспектора, який в ході опитування місцевих жителів встановив, що гумусний шар з ділянки Лук'янова та сусідньої земельної ділянки, що перебуває в відання місцевої державної адміністрації було знято гр. Гончаровим. Разом з тим дільничний інспектор пояснив, що межові знаки не порушено та загальна площа земельної ділянки не зменшилась. А тому підстав для втручання дільничного інспектора немає, а складу правопорушення в діях Гончарові він не вбачає.

Визначте коло суспільних відносин. Проаналізуйте ситуацію, що склалась. Вирішіть справу по суті.

Задача 3

Громадянин Лук'янов приїхав на свою дачну ділянку і побачив, що верхній родючий шар ґрунту на земельній ділянці знято. Він звернувся до дільничного інспектора, який в ході опитування місцевих жителів встановив, що гумусний шар з ділянки Лук'янова та сусідньої земельної ділянки, що перебуває в відання місцевої державної адміністрації було знято гр. Гончаровим. Разом з тим дільничний інспектор пояснив, що межові знаки не порушено та загальна площа земельної ділянки не зменшилась. А тому підстав для втручання дільничного інспектора немає, а складу правопорушення в діях Гончарові він не вбачає.

Визначте коло суспільних відносин. Проаналізуйте ситуацію, що склалася. Вирішіть справу по суті.

ВАРІАНТ 5

1. Теоретична складова: Юридична відповідальність за порушення умов природокористування.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

На виробничому об'єднанні „ЗапоріжжяЛюмін” впродовж 20 років відбувалось вивезення відходів ливарного та збагачувального виробництва на звалище виробничих відходів, яке знаходилось на балансі об'єднання. Територія звалища знаходилась під охороною, була впорядкована, земельний податок вносився своєчасно. В 1994 році Державним комітетом України по геології і використанню надр вказане звалище було визнано техногенним родовищем корисних копалин.

Комунальне підприємство „ЗапоріжжяМеталПереробка”, довідавшись про те, що на території звалища за тривалий час було накопичено значну кількість кольорових металів, звернулось до обласної державної адміністрації із клопотанням про отримання дозволу на рекультивацію звалища.

Отримавши інформацію про клопотання „ЗапоріжжяМеталПереробки” керівництво об'єднання „ЗапоріжжяЛюмін” звернулось до господарського суду з вимогою закріпити за об'єднанням права власності на звалище, посилаючись на норми Закону України „Про відходи”.

Вирішіть справу по суті. Дайте правове обґрунтування позиції підприємств. Розкрийте особливості користування техногенними родовищами корисних копалин.

Задача 2

Громадянці М. Козирь в серпні 2003 р. було надано у приватну власність земельну ділянку в м. Харків для будівництва і обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибну ділянку).

При видачі державного акта на право приватної власності на землю в районній державній адміністрації гр-ку Козирь попередили, що вона не має права на відчуження земельної ділянки протягом 5 років. Крім того, їй було роз'яснено, що вона не має права заповідати земельну ділянку до закінчення будівництва будинку.

Дайте правовий висновок, щодо законності вимог районної державної адміністрації. Складіть юридичну консультацію для гр-ки Козирь.

Задача 3

У відповідності з проектом забудови керівництво об'єднання "Хімпром" почало будівництво цехових корпусів пов'язаних із виробництвом мінеральних добрив. Ця інформація надійшла до територіального управління Мінприроди, яке видало припис дирекції об'єднання припинити розпочате будівництво на тій підставі, що за даними проведених геологорозвідувальних робіт під територією корпусів, що будуються розташовані запаси кам'яного вугілля на глибині 30 метрів, а ближче до поверхні знайдено великі запаси будівельного піску, придатного для виробництва будівельних матеріалів.

Керівництво об'єднання відмовилось виконати припис територіального управління Мінприроди, посилаючись на затверджений обласною державною адміністрацією проект забудови та на те, що на будівництво нових цехів вже надійшли кошти з обласного бюджету та кредитних установ.

Вирішить ситуацію, що склалась. Чи правомірні дії працівників територіального управління Мінприроди із припинення будівництва? Розкрийте порядок забудови площ залягання корисних копалин загальнодержавного значення.

ВАРІАНТ 6

1. Теоретична складова: Уніфікація та диференціація джерел екологічного права.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

В процесі проведення рейду в межах мисливських угідь о 2-й годині ночі працівниками єгерської служби було затримано 2-х осіб із мисливською зброєю. При перевірці документів затримані пред'явили посвідчення мисливців, щорічні контрольні картки обліку добутої дичини і порушень правил полювання, дозволи на добування мисливських тварин. На питання єгера щодо документів на право користування вогнепальною мисливською зброєю, затримані відповіли, що документів на мисливську зброю в них немає, але вони пред'явили посвідчення працівників поліції із відміткою, що власникам посвідчень дозволено зберігання та носіння табельної вогнепальної зброї.

Проаналізуйте ситуацію, що склалась. Чи є ознаки порушення законодавства про тваринний світ в діях працівників поліції? Які заборони щодо здійснення полювання передбачені законодавством?

Задача 2

Громадянин Шелест здійснював підводне любительське рибальство в нічний час з аквалангом та гарпунною рушницею на ізольованій водоймі місцевого значення в межах створеного культурного рибного господарства. Інспектор рибоохорони Компанієць виявивши цей факт склав протокол про адміністративне правопорушення за ст. 85 Кодексу України про адміністративні правопорушення за порушення правил рибальства. Громадянин Шелест оскаржив дії інспектора вказавши, що інспектор не врахував той факт, що добування риби ним здійснювалось за відповідну плату адміністрації культурного рибного господарства.

Вирішіть ситуацію, що склалась. Чи правомірні дії інспектора Компанійця? Розкрийте порядок та правила здійснення підводного полювання.

Задача 3

Керівники комбінату "Епос" дали розпорядження про вивезення на берег річки Лопань виробничого сміття та інших відходів, які було зібрано під час впорядкування території комбінату. Навесні, в процесі таїння снігу

все сміття потрапило в річку, що призвело до її засмічення та забруднення, результатом чого стала масова загибель водних живих ресурсів. Також в наслідок цих дій порушилась санітарно-епідеміологічна ситуація, що призвело до унеможливлення реалізації місцевими жителями права загального водокористування (в частині водопою худоби та ловлі риби).

Чи є в діях керівників комбінату "Епос" та працівників цього комбінату склад водного правопорушення? Чи мають право громадяни на компенсацію в зв'язку із неможливістю використовувати водний об'єкт на праві загального природокористування? Вирішіть справу по суті.

ВАРІАНТ 7

1. Теоретична складова: Основні напрями екологічної політики України.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Голова фермерського господарства Книш організував добування піску і гравію в руслі малої річки Сула для будівництва господарських споруд для потреб свого підприємства. Крім того, в умовах засухи громадянин Книш з метою створення запасів води для поливу своїх сільськогосподарських угідь самовільно перекрив малу річку Сула земельною греблею. В результаті цих дій інші підприємства, що знаходились нижче за течією не мали змоги проводити зрошувальні роботи та втратили частину врожаю. Представники цих господарств звернулись до дільничного інспектора з проханням роз'яснити законність дій гр. Книша з точки зору виконання вимог природоохоронного законодавства.

Вирішіть справу по суті. Якими повинні бути дії дільничного інспектора при виявленні порушення водного законодавства? Які органи державної влади здійснюють контроль за дотриманням водного законодавства? Які особливості режиму використання малих річок?

Задача 2

Капітан іноземного танкера, що знаходився в територіальних водах України, здійснив скид 20 т. нафтової суміші з метою очистки резервуарів та їх підготовки до прийому нафти з метою скорочення часу перебування в порту Південний та економії коштів. Цей скид не було зареєстровано в судових документах. Прибувши в порт призначення капітан судна відмовився пред'явити інспектору Державної інспекції охорони Чорного моря Мінприроди України Терещенко документи по обліку операцій з речовинами, шкідливими для живих ресурсів моря і для здоров'я людей, а також відмовив йому у доступі на борт судна для перевірки. Терещенко звернувся до територіального підрозділу поліції з вимогою про забезпечення йому доступу на борт судна.

Проаналізуйте ситуацію, що склалась. Дайте правове обґрунтування дій та вимог інспектора Державної інспекції охорони Чорного моря Мінприроди України Терещенко. Чи може бути притягнутий капітан танкера до відповідальності? Яким чином буде здійснюватись розрахунок шкоди у випадку порушення кримінальної справи.

Задача 3

На території сільськогосподарського кооперативу було знайдено глину і пісок. Члени цього господарства добували і використовували ці корисні копалини для будівництва особистих житлових та господарських будівель. Крім того, за рішенням правління кооперативу було створено цех гончарного виробництва, який використовував в якості сировини глину і пісок з території сільськогосподарського кооперативу. Вироблена продукція частково залишалася для потреб господарства, частково реалізовувалась споживачам.

Фермер Лозовий звернувся до голови кооперативу з проханням передати йому в оренду 0,5 га земельної ділянки для видобування піску та глини, необхідних йому для будівництва ферми. Голова кооперативу дав свою згоду, але за умови, що платня буде вноситись у 10-ти кратному розмірі від нормативної оцінки земельної ділянки.

Про цей факт стало відомо органам фінансового контролю. Вирішить цю справу по суті?

ВАРІАНТ 8

1. Теоретична складова: Поняття і зміст права власності Українського народу на природні об'єкти за Конституцією України.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Інспектор Державного комітету лісового господарства Шкорубський затримав громадянина Марфіна коли той повертався з лісу з двома корзинами грибів. Вага грибів становила 30 кг, після зважування інспектор Шкорубський потребував від Марфіна надати лісовий квиток на право здійснення побічного лісокористування. Після відмови Марфіна надати вказані документи, інспектор склав протокол про адміністративне правопорушення передбачене ст. 70 КУпАП.

В своїх поясненнях Марфін вказав, що у відповідності з Законом України „Про охорону навколишнього природного середовища”, він здійснював своє право загального природокористування для задоволення свої життєво необхідних потреб, в т.ч. матеріальних. Тому квитка у нього немає, а гриби він збирав для часткового задоволення власних харчових потреб, а частину збирався продати своєму сусіду – інваліду І-ої групи.

Вирішіть справу по суті. Поясніть порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України.

Задача 2

Дільничний інспектор Фурманчук затримав громадянку Бойко коли та продавала підсніжники в пішохідному переході. По виявленому факту було складено протокол про адміністративне правопорушення передбачене ст. 88-1 КУпАП.

Оспорюючи рішення інспектора гр. Бойко аргументувала правомірність своїх дій тим, що вказані підсніжники вона виростила на своїй присадибній ділянці, розмноживши їх з кількох цибулин викопаних в лісі біля її будинку.

Вирішіть справу по суті. Аргументуйте позиції дільничного інспектора Фурманчука та гр. Бойко. Розгляньте порядок придбання об'єктів рослинного світу занесених до Червоної книги.

Задача 3

Громадянин Мазай, використовуючи весняну повінь за допомогою

весельного човна зібрав 8 зайців-русаків, які через розлив ріки опинились на острівцях. Після затримання його дільничним інспектором та єгерем він пояснив, що його дії цілком відповідають законодавству, оскільки в нього є посвідчення мисливця, щорічна контрольна картка обліку добутої дичини і порушень правил полювання з відміткою про сплату державного мита за поточний сезон, а також відстрільна картка до якої занесені всі добуті ним зайці.

Проаналізуйте ситуацію, що склалась. Чи є порушення законодавства про тваринний світ в діях гр. Мазая? Яких заходів повинні вжити дільничний інспектор та єгер?

ВАРІАНТ 9

1. Теоретична складова: Випадки, умови та порядок обмеження права загального природокористування.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Громадянин Хроль, керуючи власним автомобілем, зупинився біля торгівельного центру. Після зупинки на автомобіль впало дерево, що спричинило значне пошкодження автомобіля.

Хроль звернувся з вимогою про відшкодування майнової шкоди за пошкодження автомобіля до власника торгівельного центру громадянина Яцика. Також він зажадав від Яцика відшкодування моральної шкоди, якої він зазнав від падіння дерева на автомобіль в якому він знаходився. Аргументуючи свої вимоги, Хроль посилався на обов'язок власника торгівельного центру впорядковувати прилеглу територію.

В свою чергу гр. Яцик, оспорюючи цю вимогу, вказав, що дерево знаходиться за межами комплексу, біля дороги, зважаючи на це він не зобов'язаний відшкодувати завдані збитки.

Вирішіть справу по суті. Складіть обґрунтування позицій Хроль та Яцика.

Задача 2

Громадянина Клімова було затримано працівниками органів внутрішніх справ за незаконне вирубування та пошкодження дерев та чагарників, які занесені до "Червоної Книги України". Для притягнення Клімова до відповідальності матеріали було передано до суду. В судовому засіданні Клімов, визнаючи свою вину та погоджуючись на відшкодування завданих збитків просив залишити йому деревину, вилучену у нього при затриманні працівниками лісового господарства.

Яким повинно бути рішення суду? Як визначається розмір шкоди, заподіяної громадянами внаслідок порушення ними лісового законодавства?

Задача 3

Місцевий суд Харківського району стягнув з гр. Завального 27000 гривень за знищення лісу внаслідок недбалого поведіння його 17-річного сина з вогнем. Розмір шкоди був визначений на підставі такс на деревину лісових порід, що відпускається на пні.

Прокурор Харківської міжрайонної природоохоронної прокуратури опротестував рішення суду, поставивши питання про його зміну і вказавши,

що розмір заподіяної шкоди повинен визначатися за іншими правилами.

Який порядок притягнення до відповідальності за порушення громадянами вимог пожежної безпеки в лісах і знищення лісу внаслідок недбалого поводження з вогнем? Зробіть аналіз правомірності рішення суду і протесту прокурора.

ВАРІАНТ 10

1. Теоретична складова: Проблеми правової охорони навколишнього природного середовища на сучасному етапі.

Завдання: детально проаналізувати зазначену у теоретичному питанні проблематику та обґрунтувати рекомендації, що стосуються удосконалення нормативно-правового регулювання.

2. Практична складова:

Завдання: надати обґрунтовані відповіді, на запитання, які сформульовані у задачах, з посиланням на чинне національне законодавство.

Задача 1

Працівник ТОВ “Єврострой” Семенов виконуючи ремонтні роботи виробничого приміщення державного підприємства “Енергія” неумисно пошкодив резервуари з хімічними речовинами і нікому не розповів про це. В наслідок цього розливи хімічних речовин призвели до забруднення території промислового майданчика і підземних вод. Відшкодування завданих збитків, які були розраховані екологічним інспектором, було покладено на державне підприємство “Енергія”. Директор “Енергії” Петров не погодився з цим оскарживши це рішення до господарського суду. Він аргументував свою позицію тим, що Семенов є працівником “Євростроя” тому відшкодувати шкоду завдану забрудненням земель і вод повинне ТОВ “Єврострой”.

Задача 2

Директор Гонорівського цукрового заводу Митько прийняв рішення про початок приймання цукрового буряка від прилеглих сільськогосподарських підприємств, не чекаючи здачі в експлуатацію підприємства після повного технічного переоснащення.

Отримавши інформацію про початок роботи Гонорівського цукрового заводу, директор підприємства-конкурента Моївського цукрового заводу Кукіль звернувся до прокуратури району із заявою від свого імені з проханням перевірити факт відповідності діяльності Гонорівського цукрового заводу вимогам законодавства. Прокурор району виніс припис про припинення діяльності Гонорівського цукрового заводу у зв'язку з порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища.

Директор Митько звернувся до суду з скаргою на неправомірні дії прокурора та судовим позовом до Кукіля про втручання в господарську діяльність його підприємства та недобросовісну конкуренцію. Аргументуючи свою позицію він вказував на те, що підприємство переробку буряка не починало, а приймальний пункт являється самостійним структурним підрозділом підприємства. Крім того вся проектна документація на переоснащення заводу пройшла екологічну експертизу, випробовування нового обладнання теж пройшли нормально. А введення в дію відклалося

через хворобу одного з членів комісії, що повинна була прийняти в експлуатацію підприємство. В той же час, через дії прокуратури та Кукіля його підприємству завдано значних матеріальних збитків.

Вирішіть справу по суті. Яке рішення повинен прийняти суд.

Задача 3

Громадянка Грінченко разом із неповнолітнім сином відпочивала у м. Одеса. В перший день відпочинку вона прийшла на найближчий пляж, де їй повідомили, що пляж є платним, тому вона має сплатити 32 гривні за себе та 22 гривні за свого сина за перебування та купання в межах цього пляжу. Таким чином, Грінченко за 20 днів відпочинку сплатила 90 гривень. Повернувшись додому вона розповіла про це своєму знайомому Лозовому – юрисконсульту підприємства. Лозовий повідомив їй, що вона мала право не сплачувати ці кошти оскільки перебування на пляжі та купання відповідно до законодавства віднесені до загального природокористування і, відповідно до цього, є безплатними. Взнавши про це Грінченко надіслала скаргу прокурору м. Одеса, де вказала на порушення екологічного законодавства та вимагала прийняти заходів щодо відшкодування їй завданих збитків. До скарги вона додала білети, які їй давали в адміністрації пляжу після сплати коштів.

Проаналізуйте ситуацію, що склалась. Дайте правову оцінку законності вимог Грінченко та адміністрації пляжу. Якою повинна бути відповідь прокурора?

ОРІЄНТОВНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

1. Атмосферне повітря як об'єкт адміністративно-правової та кримінально-правової охорони.
2. Взаємозв'язок екологічних правовідносин з цивільно-правовими, управлінськими, фінансовими та іншими правовідносинами. Міжгалузеві інститути в системі екологічного законодавства.
3. Види права власності на об'єкти рослинного світу.
4. Використання земель сільськогосподарського призначення.
5. Вилучення земельних ділянок: порядок, умови. Розгляд спорів з цих питань.
6. Виникнення, зміна та припинення права власності на природні об'єкти.
7. Виникнення, зміна та припинення права природокористування.
8. Вирішення спорів з питань використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів.
9. Вирішення спорів з питань користування надрами.
10. Вирішення спорів у галузі охорони, захисту, використання та відтворення лісів.
11. Відповідальність за порушення водного законодавства.
12. Відповідальність за протизаконні угоди з природними об'єктами та правові наслідки їх самовільного використання.
13. Відповідальність фізичних і юридичних осіб за шкоду, заподіяну лісовому господарству, її компенсація та відшкодування.
14. Відшкодування збитків у зв'язку з вилученням земельних ділянок: порядок, розміри, умови, спори з приводу відшкодування збитків.
15. Водокористування: суб'єкти, види і порядок. Умови скидання зворотних вод у водні об'єкти.
16. Екологічна безпека транспортних засобів. Програма забезпечення безпеки дорожнього руху та екологічної безпеки транспортних засобів.
17. Екологічні вимоги до оборонних об'єктів і військової діяльності.
18. Екологічні права та обов'язки громадян.
19. Екологічні функції держави та права.
20. Екологічні функції правоохоронних органів.
21. Еколого-правові нормативні акти, що видаються Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України.
22. Загальна характеристика вирішення спорів у галузі екології.
23. Загальна характеристика економіко-правового механізму в галузі екології.

24. Загальна характеристика Закону України “Про охорону навколишнього природного середовища” та його місце в системі джерел екологічного права.
25. Загальна характеристика права водокористування.
26. Зміст і види суспільних відносин, що регулюються екологічним правом.
27. Значення і роль рішень Конституційного суду України, практики загальних та спеціалізованих судів у регулюванні екологічних правовідносин.
28. Історичні передумови виникнення і розвитку еколого-правових норм та формування системи екологічного права.
29. Конституційні засади екологічного права.
30. Конституційні засади права на безпечне довкілля. Право на екологічну інформацію.
31. Конституція України – основне джерело екологічного права.
32. Користування природними ресурсами на умовах оренди.
33. Майнова відповідальність за порушення законодавства про тваринний світ.
34. Методи правового регулювання екологічних правовідносин.
35. Міжнародна відповідальність у сфері охорони навколишнього природного середовища.
36. Міжнародні конференції по охороні навколишнього природного середовища та їх рішення.
37. Міжнародні форми співробітництва в галузі охорони довкілля.
38. Міжнародно-правова охорона довкілля. Значення міжнародних конвенцій.
39. Місце міжнародно-правових документів в системі джерел національного екологічного права.
40. Надання земельних ділянок на підставі цивільно-правових угод.
41. Надання надр у користування, права і обов'язки користувачів надр.
42. Надра як об'єкт адміністративно-правової та кримінально-правової охорони.
43. Національна програма екологічного оздоровлення басейну Дніпра та поліпшення якості питної води.
44. Об'єкти та суб'єкти екологічного права.
45. Об'єкти та суб'єкти права природокористування.
46. Облік природних ресурсів і ведення природноресурсових кадастрів.

47. Обмеження, тимчасова заборона (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища.
48. Органи, які розглядають земельні спори. Строки і порядок їх вирішення.
49. Основні напрями державної політики України у галузі охорони навколишнього природного середовища, використання природних об'єктів та забезпечення екологічної безпеки.
50. Особливості користування природними ресурсами континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони.
51. Особливості майнової відповідальності за шкоду, заподіяну екологічним правопорушенням.
52. Особливості обчислення розміру шкоди, заподіяної об'єктам рослинного світу та лісовому господарству підприємствами, установами, організаціями та громадянами.
53. Плата за землю.
54. Платність природокористування та правове регулювання плати за забруднення довкілля.
55. Позбавлення права власності на землю і права користування землею.
56. Поняття екологічного права, його функції і місце в системі права України.
57. Поняття та види земельних правовідносин, їх об'єкти та суб'єкти.
58. Поняття та види полювання. Правове регулювання мисливського господарства та полювання.
59. Поняття та види рибальства. Правове регулювання рибальства.
60. Поняття та види угод з природними об'єктами.
61. Поняття та система джерел екологічного права.
62. Поняття, зміст і принципи права природокористування.
63. Поняття, зміст права власності на природні об'єкти та форми власності на них: їх законодавче закріплення.
64. Поняття, класифікація та види екологічних правопорушень.
65. Порядок надання земельних ділянок.
66. Права і обов'язки власників природних об'єктів. Особливості "соціалізованого" права власності на природні ресурси.
67. Права та обов'язки водокористувачів.
68. Права та обов'язки природокористувачів, їх законодавче закріплення.
69. Право власності на природні об'єкти за Конституцією України.
70. Право власності Українського народу на природні об'єкти.

71. Право громадян та юридичних осіб на отримання екологічної інформації.
72. Право державної та комунальної власності на природні об'єкти.
73. Право земельного сервітуту. Юридичне значення та зміст правил добросусідства.
74. Право користування тваринним світом, його об'єкти та суб'єкти.
75. Право приватної власності на землю. Порядок і умови отримання землі у приватну власність.
76. Право приватної власності на природні об'єкти.
77. Правова охорона вод від засмічення, забруднення та виснаження.
78. Правова охорона довкілля в населених пунктах.
79. Правова охорона довкілля від забруднення промисловими, побутовими та радіаційними відходами.
80. Правова охорона навколишнього природного середовища в агропромисловому комплексі.
81. Правова охорона рідкісних та тих, що знаходяться під загрозою зникнення видів тварин та рослин. Юридичне значення Червоної книги України.
82. Правова характеристика зони надзвичайної екологічної ситуації. Правовий статус територій, що постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
83. Правова характеристика охорони та використання рослинного світу. Зелена книга України.
84. Правове забезпечення екологічного контролю.
85. Правове забезпечення екологічної безпеки.
86. Правове регулювання використання водойм в Україні. Оренда водних об'єктів.
87. Правове регулювання використання земель для ведення особистого селянського господарства.
88. Правове регулювання використання землі фермерськими господарствами.
89. Правове регулювання використання лісових ресурсів і користування земельними ділянками лісгосподарського призначення.
90. Правове регулювання використання надр в Україні.
91. Правове регулювання відносин у галузі охорони та використання атмосферного повітря.
92. Правове регулювання добування корисних копалин. Плата за користування надрами.

93. Правове регулювання екологічного прогнозування та планування.
Правове забезпечення екологічного моніторингу.
94. Правове регулювання заготівлі деревини та побічних лісових користувань.
95. Правове регулювання захисту людини від впливу іонізуючого випромінювання та інших шкідливих впливів, відшкодування завданої шкоди.
96. Правове регулювання колективного використання землі громадянами.
97. Правове регулювання нормування забруднення атмосферного повітря.
Попередження забруднення атмосферного повітря.
98. Правове регулювання оренди землі.
99. Правове, економічне, наукове та організаційне забезпечення функціонування національної екологічної мережі.
100. Правовий режим земель житлової та громадської забудови.
101. Правовий режим об'єктів і територій природно-заповідного фонду.
102. Правові форми оцінки впливу на навколишнє середовище.
103. Правові форми участі громадськості в охороні навколишнього природного середовища.
104. Принципи екологічного права, їх законодавче закріплення.
105. Принципи міжнародного екологічного права та їх співвідношення із принципами сталого розвитку.
106. Система екологічного права.
107. Система земельного права та законодавства.
108. Система та повноваження органів загальної та спеціальної компетенції в галузі екології.
109. Співпраця правоохоронних органів України із Інтерполом і поліцейськими установами інших країн для забезпечення дотримання екологічного законодавства.
110. Суб'єкти права власності на землю: їх права, обов'язки. Захист права власності на землю.
111. Тваринний світ як об'єкт адміністративно-правової та кримінально-правової охорони.
112. Уніфікація та диференціація джерел екологічного права.
Проблеми кодифікації екологічного законодавства України.
113. Юридична відповідальність за екологічним законодавством України.
114. Юридичні гарантії охорони земель.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Актуальні проблеми міжнародного права навколишнього середовища. Підручник / Під заг. ред. проф. С.М. Кравченко – Львів: Вид. центр ЛНУ, 2002
2. Андрейцев В.І. Екологічне і земельне право України: Практикум для студентів юрид. вузів і фак. – К.: Юрінком Інтер, 1998
3. Андрейцев В.І. Екологічне право: Курс лекцій: Навч. посібник для юрид. фак. вузів. – К.: Вентурі, 1996
4. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: Навч. та наук.-практ. посіб. – К.: Знання-Прес, 2002
5. Баб'як О.С., Біленчук П.Д., Чирва Ю.О. Екологічне право України: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2000
6. Дмитренко І.А. Екологічне право України: Підручник. 2-е вид., переробл. та допов. – К.: Юрінком Інтер, 2001
7. Екологічні права громадян: як їх захистити за допомогою закону / За заг. ред. С.М. Кравченко. – К.: „Ехо-Восток”, 1997
8. Екологічне право України: Підручник для студентів юрид. вищ. навч. Закладів / В.К. Попов, А.П. Гетьман, С.В. Разметаєв та ін.; За ред. В.К. Попова та А.П. Гетьмана. – Харків: Право, 2005
9. Екологічне законодавство України. / В.В. Костицький. – К.: ЗАТ “НІЧЛАВА”, 1998
10. Управління у сфері охорони довкілля та природокористування в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення / Збірник статей. К, 2003
11. Екологічне право: Підруч. для ВНЗ. Рекомендовано Мін. освіти і науки України / Андрейцев В.І. – К., 2001
12. Екологічний аудит: Підручник/В.Я. Шевчук, Ю.М. Саталкін, В.М. Навроцький. – К.: Вища школа., 2000
13. Екологічне право України. Загальна частина : навч. посіб. / І. В. Бригадир, В. А. Зуєв, О. М. Шуміло; Харк. нац. ун-т внутр. справ. - Х. : Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2014. - 292 с..
14. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. — К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2005. - 848 с.
15. Науково-практичний коментар Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" / І. В. Бригадир, С. Л. Варламов, В. А. Зуєв, І. А. Шуміло, О. М. Шуміло. - Х. : Фактор, 2006. - 579 с.
16. Збірник міжнародно-правових актів у сфері охорони довкілля. – 2-е вид., доп. – Львів: Норма, 2002
17. Земельне право України: Підручник. - 2-ге видання, допов. і перероб. За аг. ред. А.М. Мирошніченко - К.: Алерта; ЦУЛ, 2011. - 678 с.
18. Земельне право України: Підручник. За аг. ред. М.В. Шульги - Х. : Право, 2013. 520 с.

19. Земельний кодекс України: Науково-практ. коментар / За заг. ред. В.І. Семчика. – К.: Ін Юре, 2003
20. Земельні відносини в Україні: Організаційно-правовий механізм / Під заг. ред. А.С. Даниленка. – К., 2001
21. Лозанський В.Р. Екологічне управління в розвинутих країнах світу в порівнянні з Україною / УкрНДІЕП, Харків, 2000
22. Малишко М.І. Основи екологічного права України: Навчальний Посібник. – К.: МАУП, 1999
23. Малишко М.І. Екологічне право України: навчальний посібник. – К.: Юридична книга, 2001
24. Правова база з питань екології та охорони природного середовища: Збірник нормативних актів / Камлик М.І. – К.: Атіка, 2001
25. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: Навч.-практ. посіб. для ВНЗ / Андрейцев В.І. – К., 1999
26. Придбання земельних ділянок несільськогосподарського призначення. Практичний посібник / В.В.Носік, С.А.Власик / За загальною ред. кандидата юридичних наук, доцента В.В. Носіка. - К
27. Судовий захист екологічних прав громадян України: довід. Для суддів / Краснова М.В., Малишева Н.Р., Шевчук П.І. та ін. – К.: Вид дім “КМ Академія”, 2001

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ

28. Конституція України // Відомості Верховної Ради України, 1996, N 30 (23.07.96), ст. 141
29. Конституція Автономної Республіки Крим // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 5-6 (12.02.99), ст. 43
30. Базельська конвенція про контроль за транскордонним перевезенням небезпечних відходів та їх видаленням 1989.03.22
31. Віденська конвенція про охорону озонного шару 1985.03.22
32. Декларація міністрів з питань навколишнього середовища регіону Європейської економічної комісії Організації Об'єднаних Націй (ЄЕК/ООН) 1995.10.25
33. Декларація про збереження флори, фауни та середовища їх існування 1988.01.01
34. Декларація Ріо-де-Жанейро з навколишнього середовища та розвитку 1992.06.03
35. Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй 2000.09.08
36. Договір до Енергетичної Хартії 1994.12.17
37. Європейська Конвенція про захист тварин при міжнародному перевезенні 1968.12.13
38. Європейська конвенція про захист хребетних тварин, що використовуються для дослідних та інших наукових цілей 1986.03.18
39. Європейська конвенція про ландшафти (ETS N 176) 2000.10.20

40. Зведений текст Міжнародної конвенції про цивільну відповідальність за шкоду від забруднення нафтою 1992 року 1992.11.27
41. Конвенція ООН з морського права 1982.12.10
42. Конвенція про біологічну різноманітність 1992.06.05
43. Конвенція про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовища існування водоплавних птахів (Рамсар, 1971 р.) 1971.02.02
44. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля 1998.06.25
45. Конвенція про заборону військового або будь-якого іншого ворожнечого використання засобів впливу на природне середовище 1977.05.18
46. Конвенція про запобігання забрудненню моря скидами відходів та іншими матеріалами 1972.12.29
47. Конвенція про захист морського середовища району Балтійського моря 1992.04.09
48. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення 1992.04.21
49. Конвенція про збереження мігруючих видів диких тварин 1979.06.23
50. Конвенція про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення, підписану 1973 03 03
51. Конвенція про охорону всесвітньої культурної і природної спадщини 1972.11.16
52. Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі 1979.09.19
53. Конвенція про охорону та використання транскордонних водотоків та міжнародних озер 1992.03.17
54. Конвенція щодо співробітництва по охороні та сталому використанню ріки Дунай (Конвенція про охорону ріки Дунай) 1994.06.29
55. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті 1991.02.25
56. Конвенція про транскордонне забруднення повітря на великі відстані 1979.11.13
57. Конвенція про транскордонний вплив виробничих аварій 1992.03.17
58. Конвенція про фізичний захист ядерного матеріалу 1980.03.03
59. Паризька Хартія для Нової Європи 1990.11.21
60. Рамкова конвенція ООН про зміну клімату // Закон і Бізнес, 2002, 11, 44
61. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду 1945.06.26
62. Стокгольмська декларація 1972.06.16

63. Стокгольмська конвенція про стійкі органічні забруднювачі 2001.05.23
64. Бюджетний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2001, N 37-38 (21.09.2001), ст. 189
65. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189
66. Господарський кодекс України // Офіційний вісник України, 2003, N 11 (28.03.2003), ст. 462
67. Закон України "Про аварійно-рятувальні служби" // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 4 (28.01.2000), ст. 25
68. Закон України "Про виключну (морську) економічну зону України" // Відомості Верховної Ради України, 1995, N 21 (23.05.95), ст. 152
69. Закон України "Про відходи" // Відомості Верховної Ради України, 1998, N 36-37, ст. 242
70. Закон України "Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України" // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 32 (09.08.2002), ст. 225
71. Закон України "Про використання земель оборони" // Урядовий кур'єр N 245 від 26.12.2003 2003.11.27
72. Закон України "Про державний контроль за використанням та охороною земель" // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 39 (26.09.2003), ст. 350
73. Закон України "Про державний кордон України" // Відомості Верховної Ради України, 1992, N 2 (14.01.92), ст. 5
74. Закон України "Про дорожній рух" // Відомості Верховної Ради України, 1993, N 31 (03.08.93), ст. 338
75. Закон України „ Про оцінку впливу на довкілля» // Відомості Верховної Ради , 2017, № 29, ст.315)
76. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення" // Відомості Верховної Ради України, 1994, N 27 (05.07.94), ст. 218
77. Закон України "Про землеустрій" // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 36 (05.09.2003), ст. 282
78. Закон України "Про зону надзвичайної екологічної ситуації" // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 42 (20.10.2000), ст. 348
79. Закон України "Про іпотеку" // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 38 (19.09.2003), ст. 313
80. Закон України "Про меліорацію земель" // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 11 (17.03.2000), ст. 90
81. Закон України "Про металобрухт" // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 25 (25.06.99), ст. 212
82. Закон України "Про мисливське господарство та полювання" // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 18 (05.05.2000), ст. 132

83. Закон України "Про національну поліцію" // Офіційний вісник України. – 2015. - № 63. - С. 33
84. Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні" // Відомості Верховної Ради України, 1997, N 24, ст. 170
85. Закон України "Про нафту і газ" // Відомості Верховної Ради України, 2001, N 50 (14.12.2001), ст. 262
86. Закон України «Про громадські об'єднання» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2013, № 1, ст.1.
87. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки” // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 15. – Ст. 73
88. Закон України "Про оренду державного та комунального майна" // Відомості Верховної Ради України, 1992, N 30 (28.07.92), ст. 416
89. Закон України "Про оренду землі" // Відомості Верховної Ради України, 1998, N 46-47, ст. 280
90. Закон України “Про охорону атмосферного повітря” // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 50. – Ст. 678
91. Закон України „Про охорону навколишнього природного середовища” // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 41. – Ст. 546
92. Закон України “Про оцінку земель” від 11.12.2003 № 1378-IV
93. Закон України "Про охорону земель" // Голос України, 2003, 07, 29.07.2003 N 139
94. Закон України "Про питну воду та питне водопостачання" // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 16 (19.04.2002), ст. 112
95. Закон України "Про поводження з радіоактивними відходами" // Відомості Верховної Ради України, 1995, N 27 (04.07.95), ст. 198
96. Закон України "Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв)" // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 38 (19.09.2003), ст. 314
97. Закон України "Про правовий режим надзвичайного стану" // Відомості Верховної Ради України, 2000, N 23 (09.06.2000), ст. 176
98. Закон України "Про правовий режим території, що зазнала радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи" // Відомості Верховної Ради УРСР, 1991, N 16 (16.04.91), ст. 198
99. Закон України “Про природно-заповідний фонд України” // Відомості Верховної Ради України – 1992. – № 34. – Ст. 502
100. Закон України "Про рибу, інші водні живі ресурси та харчову продукцію з них" // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 15 (11.04.2003), ст. 107
101. Закон України "Про рослинний світ" // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 22-23 (11.06.99), ст. 198
102. Податковий кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112
103. Закон України "Про Службу безпеки України" // Відомості Верховної Ради України, 1992, N 27 (07.07.92), ст. 382

104. Закон України "Про тваринний світ" // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 14 (05.04.2002), ст. 97
105. Закон України "Про транспорт" // Відомості Верховної Ради України, 1994, N 51 (20.12.94), ст. 446
106. Закон України "Про угоди про розподіл продукції" // Відомості Верховної Ради України, 1999, N 44 (05.11.99), ст. 391
107. Закон України "Про фермерське господарство" // Відомості Верховної Ради України, 2003, N 45 (07.11.2003), ст. 363
108. Закон України "Про Червону книгу України" // Відомості Верховної Ради України, 2002, N 30 (26.07.2002), ст. 201
109. Закон України "Про якість та безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини" // Відомості Верховної Ради України, 1998, N 19, ст. 98
110. Земельний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 3 – 4. – Ст. 27
111. Кодекс України про надра // Відомості Верховної Ради України, 1994, N 36 (06.09.94), ст. 340
112. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР, 1984, додаток до N 51, ст. 1122
113. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України, 2001, N 25-26 (29.06.2001), ст. 131
114. Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 17. – Ст. 99
115. Цивільний кодекс України // Офіційний вісник України, 2003, N 11 (28.03.2003), ст. 461
116. "Основи законодавства України про охорону здоров'я" // Відомості Верховної Ради України, 1993, N 4 (26.01.93), ст. 19

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

117. www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України.
118. www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України.
119. www.nbuv.gov.ua – електронний каталог Національної бібліотеки України ім. Вернадського.
120. www.library.ukma.kiev.ua – електронний каталог наукової бібліотеки НаУКМА.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ
 ЧЕРКАСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ ІМЕНІ ГЕРОЇВ
 ЧОРНОБИЛЯ
 ВІДДІЛЕННЯ ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

КОНТРОЛЬНА РОБОТА
з Екологічного права
(назва дисципліни)

Здобувача (ки) 4-го курсу (т. н. 4 р.6 м.)
1 групи ОР «бакалавр»
спеціальності 081 «Право»
Остапа САВЧЕНКА
Шифр 9875

м. Черкаси – 2024 рік